మాలిక్ రామ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ రాజస్థాన్

(పి. బి. గజేంద్రగడ్కర్, ఎ. కె. సర్కార్, కె. ఎన్. వాంచూ, కె. సి. దాస్ గుప్తా మరియు ఎన్. రాజగోపాల అయ్యంగార్, జె.జె.)

మోటారు వాహనాలు - పథకానికి అభ్యంతరాలు - అటువంటి అభ్యంతరాలను వినడానికి నియమించబడిన అధికారి అధికారం -సాక్ష్యాల నమోదు - పథకం రద్దు - మోటారు వాహనాల చట్టం, 1939 (4 ఆఫ్ 1939), ఎస్. 68 డి (2) రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సేవల (అభివృద్ధి) నిబంధనలు, 1960 కంటే ఎక్కువ.

మోటారు వాహనాల చట్టం, 1939 లోని సెక్షన్ 68-డి (2) ప్రకారం, "అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత, ఆబ్జెక్టర్ లేదా అతని ప్రతినిధులు మరియు రాష్ట్ర రవాణా సంస్థ ప్రతినిధులకు ఈ విషయంలో వాదనలు వినడానికి అవకాశం ఇచ్చిన తరువాత, వారు కోరుకుంటే, పథకాన్ని ఆమోదించవచ్చు లేదా సవరించవచ్చు". ముసాయిదా పథకంపై పిటిషనర్ అభ్యంతరాలను రాజస్థాన్ స్టేట్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ సర్వీసెస్ (డెవలప్ మెంట్) రూల్స్ 1960 లోని సెక్షన్ 7(6) ప్రకారం విచారించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించిన లీగల్ కమిటీ విచారణ జరిపింది. మొత్తం పథకాన్ని తిరస్కరించాలని చూపించడానికి సాక్ష్యం ఇవ్వడానికి అనుమతి కోసం పిటిషనర్ సంబంధిత అధికారికి దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు. సాక్ష్యాధారాల నమోదుకు నిబంధనలు అవకాశం కల్పించలేదని, 1960 నవంబర్ 9 న రాజస్థాన్ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు ప్రకారం ముసాయిదా పథకాన్ని పూర్తిగా రద్దు చేసే అధికారం చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డీ(2)కు లేదని పేర్కొంటూ ఆయన దరఖాస్తులను తిరస్కరించారు.

అందువల్ల పిటిషనర్ తరపున వాదనలు విన్న ఆయన పథకానికి ఆమోదం తెలిపారు. రాజస్థాన్ హైకోర్టును ఆశ్రయించిన తర్వాత పిటిషనర్ ప్రత్యేక సెలవుపై ఈ హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.

రెండు అంశాల్లోనూ అధికారి తప్పు చేశారని అభిప్రాయపడ్డారు. చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డి(2) ప్రకారం ఈ పథకాన్ని ఆమోదించాల్సిన లేదా సవరించాల్సిన అథారిటీకి, సరైనది అనిపిస్తే, ఆ పథకాన్ని పూర్తిగా తిరస్కరించే అధికారం కూడా ఉంది. సెక్షన్ లో ఆమోదించే పదాలు, సరిగ్గా అర్థం చేసుకోబడతాయి, "ఆమోదించకపోవచ్చు" కూడా ఉండాలి.

చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డి(2)తో సమానమైన 'మే' అనే పదానికి బదులుగా నిబంధనల్లోని 7(6)లో 'షల్' అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం వల్ల ఎలాంటి తేడా ఉండదు.

ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డి(2) కింద అభ్యంతరాలను విచారించేటప్పుడు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా దాని అధికారులు క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ ట్రిబ్యునల్ వలె వ్యవహరిస్తారు మరియు అభ్యంతరాల స్వభావం మరియు దాని కింద విచారణ యొక్క ఉద్దేశ్యాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, మౌఖిక మరియు డాక్యుమెంటరీ రెండింటి సాక్ష్యాలను సమర్పించడం సెక్షన్ ద్వారా స్పష్టంగా పరిగణించబడుతుందనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు.

గుళ్ళపల్లి నాగేశ్వరరావు వర్సెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ, [1959] Supp. 1 ఎస్.సి.ఆర్. రిఫరెన్స్ కు

తీర్పు:

సివిల్ అప్పీలేట్ పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 135 ఆఫ్ 1961. 1961 సివిల్ రిట్ పిటిషన్ నెం.1 లో జోధ్ పూర్ లోని రాజస్థాన్ హైకోర్టు 1961 జనవరి 3 న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వులపై ప్రత్యేక సెలవు ద్వారా అప్పీల్ చేశారు.

పిటిషనర్ తరఫున ఎం.కె.నంబియార్, ఆర్.కె.గార్గ్, డి.పి.సింగ్, ఎం.కె.రామమూర్తి, ఎస్.సి.అగర్వాల్ వాదనలు వినిపించారు. భారత అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ హెచ్ ఎన్ సన్యాల్, రాజస్థాన్ అడ్వొకేట్ జనరల్ సి.సి.కస్లివాల్, ప్రతివాదుల తరఫున ఖాన్ సింగ్, డి.గుప్తా వాదనలు వినిపించారు.

1961. ఏప్రిల్ 14. 1939 మోటారు వాహనాల చట్టంలోని 4వ అధ్యాయం 4-ఎ కింద రూపొందించిన ఒక పథకానికి ఆమోదముద్ర వేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వు నుంచి ఈ రెండు సంబంధిత అంశాలు ఉత్పన్నమయ్యాయని, (ఇకపై దీనిని చట్టంగా పేర్కొంటారు) ఈ రెండు సంబంధిత అంశాలను కలిపి పరిష్కరిస్తామని వాంచూ కోర్టు తీర్పు వెలువరించింది. ప్రస్తుత ప్రయోజనాలకు అవసరమైన సంక్షిప్త వాస్తవాలు ఇవి. పిటిషనర్ 1958 డిసెంబర్ 16/17 తేదీల నాటి జైపూర్ రీజనల్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ అథారిటీ తీర్మానం ద్వారా మూడేళ్ల పాటు ఇచ్చిన పర్మిట్ పై జైపూర్-అజ్మీర్ మధ్య బస్సు నడుపుతున్నాడు. ఆగస్టు, 1960 లో, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 68-1 కింద రాజస్థాన్ స్టేట్ రోడ్ ట్రాన్స్పోర్ట్ సర్వీసెస్ (అభివృద్ధి) రూల్స్, 1960 (ఇకపై దీనిని రూల్స్ అని పిలుస్తారు) అని పిలువబడే నిబంధనలను ప్రకటించింది. ఈ చట్టంలోని చాప్టర్ 4-ఎ ప్రయోజనాలను అమలు చేయడానికి మరియు పథకాల రూపకల్పన, అభ్యంతరాలను వినడం, నిర్ధారణ మరియు పరిహారం చెల్లింపు మరియు ఇతర యాదృచ్ఛిక విషయాలను నిర్వహించడానికి ఈ నిబంధనలు రూపొందించబడ్డాయి. జైపూర్-అజ్మీర్ మార్గాన్ని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి 1960 సెప్టెంబరు 7 న ఒక ముసాయిదా పథకాన్ని ప్రచురించారు. ముసాయిదా పథకంపై పిటిషనర్ నోటిఫికేషన్ అనుమతించిన గడువులోగా అభ్యంతరాలు వ్యక్తం చేశారు. జీవో 7 ప్రకారం అభ్యంతరాలను విచారించి నిర్ణయం తీసుకోవడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లీగల్ రిజిస్ట్రార్ ను నియమించింది. ఈ నేపథ్యంలో చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డి రాజ్యాంగబద్ధతను, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూపొందించిన నిబంధనల చట్టబద్ధతను సవాలు చేస్తూ కొందరు బస్సు ఆపరేటర్లు రాజస్థాన్ హైకోర్టులో ఆర్టికల్ 226 కింద పిటిషన్ దాఖలు చేసినట్లు తెలుస్తోంది. ముసాయిదా పథకాన్ని రద్దు చేయడానికి అభ్యంతరాలను విచారించే అధికారికి అనుమతి లేదని, చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డి(2) ప్రకారం కూడా అలాంటి అధికారం లేదని 7(6)ను పరిగణనలోకి తీసుకున్న హైకోర్టు తేల్చిచెప్పింది. ఈ నిర్ణయం 1960 నవంబరు 9 న ఇవ్వబడింది. 1960 నవంబరు 21న అభ్యంతరాలను వినడానికి నియమించిన అధికారి ముందు ముసాయిదా పథకం పరిశీలనకు వచ్చింది. అభ్యంతరాలను న్యాయబద్ధంగా నిర్ణయించే స్థితిలో అధికారి ఉండేలా దరఖాస్తులో పేర్కొన్న అంశాలపై సాక్ష్యం ఇవ్వడానికి పిటిషనర్ ను అనుమతించాలని ఆయన ముందు దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. సాక్షుల సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడానికి నిబంధనల్లో ఎలాంటి నిబంధనలు లేవనే కారణంతో ఆ అధికారి ఈ దరఖాస్తును తిరస్కరించారు. ఆ తర్వాత 1960 నవంబర్ 23న ఈ కేసు విచారణకు వచ్చింది. ముసాయిదా పథకాన్ని పూర్తిగా తిరస్కరించాలని చూపడానికి సాక్ష్యాధారాలను అందించాలని పిటిషనర్ కోరారని, ముసాయిదా పథకాన్ని రద్దు చేయడానికి అధికారికి అవకాశం లేదని రాజస్థాన్ హైకోర్టు తీసుకున్న అభిప్రాయం సరికాదని ఆ రోజున మరో దరఖాస్తు చేశారు. రాజస్థాన్ హైకోర్టు తీర్పుకు తాను చేతులు, కాళ్లకు కట్టుబడ్డానని, హైకోర్టు ఇచ్చిన వివరణలో ఏమైనా తప్పు ఉంటే పరిష్కారం వేరే చోట ఉందనే అభిప్రాయంతో ఆ అధికారి ఈ దరఖాస్తును తిరస్కరించారు. ఆ తర్వాత పిటిషనర్ తరఫున వాదనలు విన్న అధికారి 1960 డిసెంబర్ 7న ఇచ్చిన ఉత్తర్వుల ద్వారా ముసాయిదా పథకానికి ఆమోదం

తెలిపారు. ఆమోదించిన ఈ పథకాన్ని 1960 డిసెంబరు 12 న ప్రచురించారు. జనవరి 9, 1961 న, రీజనల్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ అథారిటీ అప్పీలుదారునికి అతని పర్మిట్ రద్దు చేయబడిందని తెలియజేసింది, జనవరి 26, 1961 నుండి లేదా రాజస్థాన్ స్టేట్ రోడ్ వేస్ యొక్క బస్సులు పైన పేర్కొన్న మార్గంలో నడపడం ప్రారంభించాయి. ఈలోగా, అప్పీలుదారుడు రాజస్థాన్ హైకోర్టును ఆశ్రయించాడు మరియు ఈ కోర్టులో అప్పీల్ చేయడానికి సెలవు కోసం అతను చేసిన అభ్యర్థన కూడా తిరస్కరించబడింది. అప్పుడు అప్పీలుదారుడు ఈ కోర్టుకు అప్పీలు చేయడానికి ప్రత్యేక సెలవు కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు, అది మంజూరు చేయబడింది; అలా ఈ విషయం మన ముందుకు వచ్చింది.

పిటిషనర్ తరపున రెండు ప్రధాన అంశాలను మా ముందు కోరారు, అవి: (1) ముసాయిదా పథకాన్ని పూర్తిగా తిరస్కరించే అధికారం తనకు లేదని ఆ అధికారి భావించడం తప్పు, (2) మౌఖికంగా లేదా డాక్యుమెంటరీగా ఆధారాలు తీసుకోలేనని అధికారి చెప్పడం తప్పు. చట్టంలోని సెక్షన్ 68-డి ప్రకారం ఆయన చేయాల్సిందల్లా ఇరువైపుల వాదనలు వినడమే. ఈ రెండు తప్పుడు నిర్ణయాల దృష్ట్యా సెక్షన్ 68-డి కింద అభ్యంతరాలను పరిష్కరించడంలో అతను చేయవలసిన విధానం పూర్తిగా తప్పు అని వాదించబడింది., ఫలితంగా అభ్యంతరాలను సమర్థవంతంగా విచారించలేదు మరియు ఈ పరిస్థితులలో పథకానికి ఇచ్చిన ఏదైనా ఆమోదాన్ని రద్దు చేయవలసి ఉంటుంది మరియు పిటిషనర్ నిజమైన అర్థంలో "వినడానికి" అర్హుడు అని వాదించారు. ఆ పదాలు 68-డి (2)లో ఉపయోగించబడ్డాయి.

రీ. (i).

సెక్షన్ 68-డి (2) గురించి మనం ఈ విధంగా చెబుతున్నాము:-

అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత, ఆబ్జెక్టర్ లేదా అతని ప్రతినిధులు, రాష్ట్ర రవాణా సంస్థ ప్రతినిధులకు ఈ విషయంలో వాదనలు వినిపించే అవకాశం ఇచ్చిన తరువాత, వారు కోరుకుంటే, వారు కోరుకుంటే, ఈ పథకాన్ని ఆమోదించవచ్చు లేదా సవరించవచ్చు.

1960 నవంబర్ 9 న రాజస్థాన్ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో ఈ సెక్షన్ ఈ పథకాన్ని రద్దు చేయడాన్ని సమర్థించదనే అభిప్రాయం వ్యక్తమవుతోంది. ఈ అభిప్రాయం సరికాదని మా అభిప్రాయం. సెక్షన్ 68-డి(2) ప్రకారం పార్టీల వాదనలు విన్న తర్వాత ముసాయిదా పథకాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించవచ్చు లేదా సవరించవచ్చు. మా అభిప్రాయం ప్రకారం, పథకాన్ని ఆమోదించాల్సిన లేదా సవరించాల్సిన అథారిటీకి, అది సరైనదిగా భావిస్తే, పథకాన్ని ఆమోదించే అధికారం కూడా ఉంది. ముందు ఏముంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సెక్షన్ 68-డి (2) కింద ఒక ముసాయిదా పథకం. ఆ ఉపవిభాగం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని ఆమోదించవచ్చు లేదా సవరించవచ్చు; దీని అర్థం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మార్పులతో లేదా లేకుండా పథకాన్ని ఆమోదించాలని కాదు. ఏదైనా ప్రతిపాదనను ఆమోదించడానికి లేదా సవరించడానికి అధికారం ఇవ్వబడిన అధికారానికి ఖచ్చితంగా ఆ ప్రతిపాదనను ఆమోదించబోమని చెప్పే అధికారం మా అభిప్రాయం, ఎందుకంటే సహేతుకమైన వివరణపై "ఆమోదించవచ్చు" అనే పదాలు "ఆమోదించకపోవచ్చు". ఒక వ్యక్తి ఆమోదించినట్లయితే, అతను ఆమోదించాల్సిన అవసరం లేదు. సబ్-ఎస్ కింద విచారణ జరిగే స్థాయి వరకు. (2) ముసాయిదా పథకం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ముందు ఉన్న ప్రతిపాదన మాత్రమే, సవరణలతో లేదా లేకుండా ఆమోదం తెలిపితేనే ఇది అమల్లోకి వస్తుంది. కానీ ఈ

అధికారం ముసాయిదా పథకానికి అస్సలు ఆమోదం తెలపలేదని చెప్పే అధికారాన్ని స్పష్టంగా సూచిస్తుంది. మరియు అది అలా చెబితే, ముసాయిదా పథకం తిరస్కరించబడుతుంది మరియు రాష్ట్ర రవాణా సంస్థ ఆమోదం కోసం మరొక పథకాన్ని సమర్పించవలసి ఉంటుంది. సెక్షన్ 68-ఇ రద్దు గురించి మాట్లాడినప్పుడు, ఇది 68-డి (3) కింద ఇప్పటికే ఆమోదించబడిన పథకాన్ని సూచిస్తుంది, మరియు ఆ పాత్యంలో "రద్దు" అనే పదం సరిగ్గా ఉపయోగించబడింది. అయితే ఇప్పటికే ఆమోదం పొందిన పథకాన్ని రద్దు చేయడానికి సెక్షన్ 68-ఇ వీలు కల్పిస్తుంది కాబట్టి అభ్యంతరాలను విన్న తర్వాత ఆమోదం కోసం ముసాయిదాగా తమ ముందు ఉంచిన పథకాన్ని అస్సలు ఆమోదించబోమని చెప్పడానికి సెక్షన్ 68-డి(2) కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అవకాశం లేదని కాదు. అందువల్ల సెక్షన్ 68-డి(2) ప్రకారం ముసాయిదా పథకానికి తాము అస్సలు ఆమోదం తెలపడం లేదని అభ్యంతరాలు విన్న తర్వాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చెప్పే అవకాశం ఉందని, అలాంటప్పుడు ముసాయిదా పథకం తిరస్కరణకు గురవుతుందని, చాప్టర్ 4-ఎలో ఇచ్చిన విధానానికి అనుగుణంగా రాష్ట్ర రవాణా సంస్థ కొత్త పథకాన్ని రూపొందించాల్సి ఉంటుందని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. అందువల్ల ఆ అధికారి ఈ పథకానికి ఆమోదం పూర్తిగా నిలిపివేయగలననే అర్థంలో తిరస్కరించే అధికారం తనకు లేదని చెప్పడం తప్పు, అయితే రాజస్థాన్ హైకోర్టు గతంలో తీసుకున్న నిర్ణయం కారణంగానే ఆయన ఆ నిర్ణయానికి వచ్చారని మనం చెప్పవచ్చు. రూల్స్ లోని 7(6) విషయానికి వస్తే ఇది సెక్షన్ 68- డి(2)కు సమానంగా ఉంటుంది కాబట్టి 68-డి(2)కు సంబంధించి పైన చెప్పిన దానిని అర్థం చేసుకోవాలి. అయితే సెక్షన్ 68-డి(2)లో కనిపించే 'మే' అనే పదానికి బదులుగా 7(6)లో 'హల్' అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం ద్వారా అభ్యంతరాలను వినే అధికారి అధికారాన్ని కుదించడమే ఉద్దేశమైతే, సెక్షన్ 68-డి(2)లో పేర్కొన్న దానికంటే ఎక్కువ ఉండటం దుర్మార్గం. కానీ 7(6)లో "వల్" అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం వల్ల ఎటువంటి తేడా లేదని మేము భావించడం లేదు, ఎందుకంటే "వల్" అనే పదాన్ని ఆంగ్ల వ్యాకరణ నియమాల ప్రకారం అక్కడ ఉపయోగించాల్సి ఉంది మరియు "68-డి (2) లో ఉపయోగించిన పదం కంటే ఎక్కువ బలం లేదు. రాజస్థాన్ రాష్ట్రం తరపున హాజరైన పండిత అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ మేము పైన చెప్పినది వాస్తవ స్థితి అని వ్యతిరేకించలేదు. s. 68-D(2) మరియు r. 7(6). (ii) తదుపరి ప్రశ్న సెక్షన్ 68- డి(2) కింద విచారణ పరిధి. విచారణ పరిధి కేవలం వాదనలు వినడానికి మాత్రమే పరిమితమని, అంతకుమించి ఏమీ లేదని, అందుకే మౌఖిక లేదా డాక్యుమెంటరీలో ప్రధాన సాక్ష్యాధారాల కోసం పిటిషనర్ చేసిన అభ్యర్థనను తాను తిరస్కరించానని ఆ అధికారి పేర్కొన్నారు. 68-డి కింద విచారణ జరిపేటప్పుడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం క్వాసీ జ్యుడీషియల్ ట్రిబ్యునల్ గా వ్యవహరిస్తుందని గుళ్లపల్లి నాగేశ్వరరావు వర్సెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ (1) కేసులో ఈ కోర్టు తీర్పునిచ్చింది. 68-సి కింద ఏర్పాటైన రాష్ట్ర రవాణా సంస్థ అభిప్రాయం సరైనదేనని, అంటే సమర్థవంతమైన, తగిన, చౌకైన, సక్రమంగా సమన్వయంతో కూడిన రోడ్డు రవాణా సేవలను అందించడం కోసమే ఈ పథకం అని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తనను తాను సంతృప్తిపరచుకోవాలన్నది విచారణ ఉద్దేశం. ఈ పథకం సమర్థవంతమైన, తగిన, చౌకైన మరియు సరిగ్గా సమన్వయం చేయబడిన రహదారి రవాణాను అందించలేదని చూపించడానికి అభ్యంతరాలు చేయబడ్డాయి (1) [1959] సప్. 1 ఎస్.సి.ఆర్. 319 సేవ. అందువల్ల ముసాయిదా పథకం ఈ రకమైన రవాణా సేవను కల్పిస్తుందనే నిర్ధారణకు రావడానికి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక పాక్షిక-న్యాయాధికారిగా ఆ నిర్ధారణకు రావడానికి మెటీరియల్ అవసరం కావచ్చు.. క్వాసి-జ్యుడీషియల్ అథారిటీ ముందు

విచారణ అంటే కేవలం వాదన మాత్రమే కాదు; ఇది సరైన సందర్భాల్లో మౌఖిక మరియు డాక్యుమెంటరీ రెండింటిలోనూ సాక్ష్యాలను తీసుకోవడం కలిగి ఉండవచ్చు. సెక్షన్ 68- డి(2)లో పొందుపరిచిన నిబంధన, దాని కింద విచారణ ఉద్దేశం దృష్ట్యా ముసాయిదా పథకంపై అభ్యంతరాలకు సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం న్యాయమైన నిర్ణయానికి రావడానికి ముందు మౌఖికంగా లేదా డాక్యుమెంటరీగా సమర్పించదలచిన సాక్ష్యాలను తీసుకోవడం అవసరమని మనకు అనిపిస్తోంది. అందువల్ల సెక్షన్ 68-డి(2) కింద విచారణలో ఎటువంటి సాక్ష్యాధారాలు తీసుకోవడానికి వారెంట్ లేదనే అధికారి వాదనతో మేము ఏకీభవించలేము. అభ్యంతరాల స్వభావాన్ని, విచారణను ఏ ఉద్దేశ్యంతో ఇచ్చారో పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, మౌఖిక లేదా డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాలను 68-డి (2) లోని విచారణలో అర్థం చేసుకోవచ్చని మనకు అనిపిస్తుంది. అందువల్ల తన ముందు సాక్ష్యాధారాలు సమర్పించే అధికారం పార్టీలకు లేదని, ఒకవైపు ముసాయిదా పథకం ఆధారంగా తమ వాదనలు, మరోవైపు లిఖితపూర్వక అభ్యంతరాలను సమర్పించడానికి మాత్రమే పరిమితం చేశారని అధికారి చెప్పడం తప్పు.

సాక్ష్యాధారాలను (డాక్యుమెంటరీ లేదా మౌఖికంగా) సమర్పించడం అంటే పార్టీలు తమకు నచ్చిన సాక్ష్యాధారాలను సమర్పించి విచారణను విపరీతంగా పొడిగించవచ్చని, విచారణ జరిపే సమయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి దీనిని తనిఖీ చేసే అధికారం ఉండదని మనం ఎత్తి చూపవచ్చు. సెక్షన్ 68-డి(2) ప్రకారం సాక్ష్యాధారాలు తీసుకోవాల్సి వచ్చినప్పటికీ ప్రతి కేసులోనూ సాక్ష్యాధారాలు అవసరమని చెప్పలేం. అందువల్ల ఏ పక్షమైనా సాక్ష్యాధారాలకు నాయకత్వం వహించాలనుకుంటే, మొదటిది సాక్ష్యం అవసరమా, తన ముందున్న విచారణకు సంబంధించినదా అని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, లేదా సంబంధిత అధికారి నిర్ణయిస్తారు. సాక్ష్యాధారాలు అవసరమని భావిస్తే, విచారణకు సంబంధించిన సాక్ష్యాలను మరియు హేతుబద్ధతకు లోబడి సాక్ష్యాలను సమర్పించాలని కోరుకునే పార్టీకి సహేతుకమైన అవకాశాన్ని ఇస్తుంది మరియు ఏ కోర్టు వద్ద ఉన్న సాక్ష్యాలను ఇవ్వడం మరియు రికార్డ్ చేయడాన్ని నియంత్రించే అన్ని అధికారాలను కలిగి ఉంటుంది. అందువల్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా విచారణ ఇచ్చే అధికారి యొక్క ఈ మితిమీరిన అధికారానికి లోబడి, సెక్షన్ 68-డి (2) కింద విచారణ సమయంలో డాక్యుమెంటరీ లేదా మౌఖిక సాక్ష్యాలను ఇవ్వడానికి పక్షాలకు హక్కు ఉంది.

పైన చెప్పిన విషయాల దృష్ట్యా ఈ కేసులో అధికారి వైఖరి రెండు అంశాల్లోనూ తప్పు. ఈ పథకాన్ని పూర్తిగా తిరస్కరించడం, ఆమోదాన్ని పూర్తిగా నిలిపివేయడం తనకు సాధ్యం కాదని ఆయన అభిప్రాయం తప్పు. మౌఖికంగానైనా, డాక్యుమెంటరీలోనైనా సాక్ష్యాధారాలు తీసుకునే అధికారం తనకు లేదని, అయితే ఈ సాక్ష్యంపై నియంత్రణ తనలో ఉండాలని ఆయన అభిప్రాయం కూడా తప్పు. 68.డి(2) ప్రకారం పిటిషనర్ కు అర్థమైన విచారణ లభించకపోవడమే ఈ తప్పుడు విధానం ఫలితమే. ఈ పరిస్థితుల్లో సెక్షన్ 68-డి(2) కింద సరైన విచారణ లేకుండానే ఈ పథకానికి ఆమోదం లభించిందని, ఈ కేసులో పూర్తిస్థాయిలో వాదనలు విన్నప్పటికీ సంబంధిత అధికారి ఈ పథకానికి ఇచ్చిన ఆమోదానికి భంగం వాటిల్లుతుందని భావించాలి. అందువల్ల అప్పీలును అనుమతిస్తూ, పథకాన్ని ఆమోదిస్తూ సంబంధిత అధికారి ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేసి, పైన మేము చేసిన పరిశీలనల వెలుగులో విచారణ జరిపిన తరువాత ముసాయిదా పథకాన్ని సదరు అధికారి లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించే ఇతర

అధికారి పునఃపరిశీలించాలని ఆదేశిస్తున్నాము. అప్పీలుదారుడు తన ఖర్చులను రాజస్థాన్ రాష్ట్రం నుండి పొందుతాడు.

ఈ పరిస్థితుల్లో రిట్ పిటిషన్ లో ఎలాంటి ఉత్తర్వులు అవసరం లేదని, దీన్ని కొట్టివేస్తున్నట్లు తెలిపింది. రిట్ పిటిషన్ లో ఖర్చులకు సంబంధించి మేం ఎలాంటి ఉత్తర్వులు జారీ చేయలేదు.

పిటిషన్ కొట్టివేత..